

Erik Smid, trainer en coach Crossdynamic

‘Ik was dom, want ik kwam uit dat gezin’

Erik Smid traint en coach hulpverleners die zich bezighouden met gezinnen waarvan de ouders verstandelijk beperkt zijn. Hij vraagt hen met name om oog te hebben voor de kinderen die normaal begaafd zijn. Als geen ander weet hij wat het betekent, hij is zelf zoon van ouders met een verstandelijke beperking.

door Herman Keppe fotografie Claudia Kamergorodski

De titel van deze rubriek ‘betrokken professional’ is te zwak als omschrijving voor Erik Smid (38). ‘Bevlogen professional’ zou boven dit artikel moeten staan. Erik woont in de provincie Groningen, maar we hebben afgesproken in Amersfoort. Daar praten we over onderwerpen die ernstig genoeg zijn, toch rollen met regelmaat lachsalvo’s door de café-ruimte.

Machteloos

Erik Smid: ‘Van oorsprong ben ik hulpverlener en maatschappelijk werker. Nu werk ik als trainer en coach. Die overgang is eigenlijk onverwachts gegaan. Twee jaar geleden kwam de documentaire ‘Machteloos’ op tv. Het ging over Parkwijk, een onderdeel van Amerpoort, een instelling die verstandelijk beperkte ouders begeleidt en hun kinderen. Die documentaire heeft in de sector ontzettend veel stof doen opwaaien. Want voor het eerst zag je met de camera hoe hulpverleners met die gezinnen omgingen. Je zag op televisie zelfs een uithuisplaatsing met politie en alles erbij. Ik keek ernaar als hulpverlener, maar ook met de ogen van de zoon van verstandelijk beperkte ouders. Ik ben geschrokken van de lastige situaties waarin de hulpverleners verkeren, die tegelijkertijd zo herkenbaar zijn. De problematiek is groot is en de hulpverleners weten vaak niet goed wat ze met deze kinderen moeten

en mogen. En ook besepte ik dat ik een bijzonder levensverhaal heb en dat er nog meer kinderen zijn zoals ik. Als normaal begaafd kind van verstandelijk beperkte ouders heb ik ervaren dat er vanuit de hulpverlening geen oog was voor mij. Ik moest het helemaal zelf doen. Ik heb zoveel depressies doorgemaakt, het is een wonder dat ik niet verslaafd ben geraakt aan drugs.

‘Belangrijk is dat je helpt dat het kind in het gezin ook wordt gezien’

Nu snap ik het goed, mijn ouders waren gewoon beperkt, maar met kinderogen heb je een vader die niet empatisch is, die je negeert. Die je, naarmate je je verder ontwikkelt en diploma’s haalt, je ook gewoon verstoot. Want je gaat verder dan je vader.

Als je niet meewerkt of je geeft je moeder stress door je gedrag, dan slaat ze. Je weet in een situatie nooit waar je aan toe bent, er wordt niet uitgelegd wat er aan de hand is. Een kind van verstandelijk beperkte ouders leert helemaal niks thuis, niets over sociale codes.

Je moeder kan niet lezen, intelligentieniveau van 56. Buurtgenootjes lachen je uit, want je hebt gekke ouders. Automatisch ben ik ook gek. Dat isolement is in het kind-zijn heel zwaar. Je hebt geen ouders die als je thuiskomt, vragen: hoe was het? Heel snel krijg je een eigen leefwereld. En daar moet je je mee redden. Op het moment dat je op een leeftijd bent, de puberteit, dat je emotioneel uit huis gaat, kan je niet terugvallen op je ouders, maar je hoort ook niet in de nieuwe wereld. Allebei niet.'

Zoon van

'Ik heb Amerpoort gebeld: jullie staan nu in die documentaire Machteloos en ik ben "zoon van", wat zouden jullie ervan vinden om over dat onderwerp met elkaar in gesprek te gaan? Daar kwam een afspraak uit voort en ik werd ingehuurd om een team te trainen. Samen met mijn partner, die al jaren trainingen verzorgt, heb ik een programma opgesteld.

Hulpverleners die te maken krijgen met een gezin met verstandelijk beperkte ouders zien wel "O god, dat kind valt, het gaat niet goed, daar moeten we iets mee". Ze willen het ondervangen, dus wordt vaak meteen gedacht aan uithuisplaatsing.

Maar wordt het kind bij uithuisplaatsing gelukkig? Het was een onprettige situatie, maar ik heb nooit uit huis geplaatst willen worden, ik houd van mijn ouders en zij ook

U werkt met gezinnen met ouders die verstandelijk beperkt zijn?

Erik Smid wijst erop de normaal begaafde kinderen binnen zo'n gezin niet over het hoofd te zien. Hij geeft drie belangrijke tips:

1. Als ze stil zijn, dan zijn ze niet stil. Ze zijn afgestompt. De hulpverlener moet contact maken met het kind.
Als het kan praten, moet je een gesprek aangaan, hoe gaat het met je? Niet doen alsof er niets aan de hand is.
2. Taal is belangrijk. Je moet ze teasen, niet gemeen, maar prikkelen, want het kind heeft die prikkels altijd moeten ontberen. Je moet ze aansluiting bieden op hun intelligentieniveau. De *eagerness* om te willen leren, moet je stimuleren.
3. Belangrijk is dat je helpt dat het kind in het gezin ook wordt gezien. Mijn zusje is verstandelijk beperkt. Die heeft een fantastische jeugd gehad, met alle warmte. Mijn vader heeft heel veel foto's van haar thuis, maar mijn foto hangt er niet. Het klinkt banaal, maar zorg ervoor dat ieder kind... ik zou zeggen: maak statements dat het kind bestaat en ertoe doet.

www.zorgwelzijnbanen.nl

van mij. Je vraagt me of verstandelijk beperkte mensen kinderen mogen krijgen? Ja, bij mensen met een IQ tussen de 80 en 100 vind ik niet dat je automatisch 'nee' moet zeggen. Er moet wel begeleiding komen.

Een normaal begaafd kind in zo'n gezin, krijgt niet automatisch begeleiding. Ik heb meegemaakt, dat er een hulpverlener kwam, die tegenover mijn ouders ging zitten, het ging over mijn eveneens verstandelijk beperkte zusje, bijna met haar rug naar mij toe. "Nou Ben en Jannie, hoe is het met jullie? We moeten het even hebben over Carla, want het gaat niet goed". En met mijn zes, zeven jaar trok

degene aan wie het kind kan refereren. Dat de hulpverlener dat door heeft, dat is belangrijk.'

Groene vla

'Ik heb het vermogen om vanuit dat kind weer tegenover de hulpverleners te staan. Een onderdeel van mijn training is de persoonlijke scan. Ik zit tegenover de hulpverlener en ik geef terug wat ik voel bij die persoon als hulpverlener. Daar komt zoveel informatie uit. Is iemand open, warm, juist afstandelijk? Dat soort dingen. Omdat mijn partner heel veel met rollenspel heeft gedaan, hebben wij

dat ook toegepast. Als zij dat rollenspel gaat doen, kijk ik mee, voel ik mee, om tips en advies te geven.

Ik wijs de hulpverleners op rituelen als Kerst, de verjaardag. Een verjaardag is een moment van erkenning, je staat op een kruk en iedereen zegt "top". Maar verstandelijk beperkte ouders slaan die rituelen over, dus probeer daar wat aan te doen als hulpverlener. Taal is belangrijk. Je kan van zegswijzen een spel maken, zodat een kind wordt geprikkeld waar het nooit is gestimuleerd. Wat is

dat nou "een paard achter de wagen spannen"? Dat zijn dingen die ik meegeef, zodat de hulpverleners iets extra kunnen betekenen voor de kinderen.

Ik heb zo'n kind begeleid en na drie gesprekken had hij al zoveel power gekregen. Hij voelde zich gezien, erkend, bevestigd. Ik noemde een voorbeeld van hoe het mij vroeger verging. Pakte ik vla uit de koelkast, was die vla groen. Hij met grote ogen: "zo erg heb ik het niet meegemaakt". Vanaf september dit jaar gaat er een universitair onderzoek plaatsvinden om uit te vinden om hoeveel kinderen het gaat. Ik weet dat het er duizenden moeten zijn. En ze zullen niet allemaal zo goed terecht komen als ik.

Ik had een ontwikkelingsachterstand. Ja natuurlijk, ik was dom, want ik kwam uit dat gezin. Dus dat is logisch, haha. Ik had een etiket, ze hadden mijn ouders gezien, dus daar hoefde geen test meer aan te pas te komen. Op een gegeven moment heeft een leraar op de LOM-school gezegd: die jongen verdient een kans op het VSO (Voortgezet Speciaal Onderwijs). Als dat niet was gebeurd, hadden we dit gesprek niet gehad.' ■

Meer informatie: crossdynamic.com

'Wie ben je, als je je niet kan spiegelen aan je ouders? Wanneer dat niet kan, blijft er verdomd weinig over'

ik dat hele gezin vooruit. Ik zat daar en ik behoorde niet tot de doelgroep.

Mijn ouders hebben geen idee wat ik doe. Ik zei tegen mijn vader: nou pap, mijn partner en ik gaan een trainingsbedrijf beginnen. Antwoord: "Nou dat is mooi". Klaar.

Tijdens de trainingen die ik geef, leg ik uit wat het verschil is. Een kind in een 'normale' situatie oefent gedrag uit, hij probeert en ervaart en de ouders zeggen: tof, dat hij dat kan. Een kind van verstandelijk beperkte ouders heeft dat niet, die wil dingen ontdekken, maar roept in een woestijn, er is niemand die resoneert. Voor het kind volgt frustratie op frustratie. Ik ging aan mezelf twijfelen, kreeg een reuze faalangst.

Naarmate je meer ontwikkelt, krijg je meer stevigheid onder je voeten, maar om een voorbeeld te geven, vorig jaar heb ik pas mijn rijbewijs gehaald. Bij examens moet ik elke keer weer over die faalangst stappen.

Als trainer geef ik de hulpverleners de theorie mee over ik-identiteit en sociale identiteit, bekeken vanuit het kind. Wie ben je, als je je niet kan spiegelen aan je ouders? Wanneer dat niet kan, blijft er verdomd weinig over. Dan is die hulpverlener enorm belangrijk, want hij of zij is misschien